

Maailma ajaloo kõige võimsam näidend

IAN KERSHAW

MAAILMA AJALOO KÕIGE VÕIMSAM NÄIDEND

The Greatest Play in the History of the World

Lavastaja, heli- ja muusikaline kujundaja **TAAGO TUBIN**

Kunstnik **KASPAR JANCIS**

Valguskujundaja **VILLU KONRAD**

Etenduse juht **AILI NOHRIN** või **KIIRI TAMM** või **GERDA SÜLLA**

Tõlkija **PIRJO JONAS**

Mängib **ANDRES TABUN**

Hääl salvestuselt **LUULE KOMISSAROV**

Helimeister **ELARI ENNOK**

Valgusmeister **VILLU KONRAD** või **ELARI ENNOK**

Grimeerija **MERLE LIINSOO** või **ÜLLE KONOVALOV**

või **MERLE SALUVEER** või **GRETE-LIIS OJA**

Kostümeerija **LIIA PRANTS** või **ANNIKA MÄND**

Lavameister **SIIM SAARSEN**

Esietendus 23. märtsil 2023 Ugala teatri kammersaalis

Loominguline juht **Tanel Jonas**

Teatrijuht **Garmen Tabor**

Heli- ja muusikalises kujunduses on kasutatud Brian Eno, Ben Scotti & Christa Michelli, Keaton Hestoni, Yomano feat. Kayoo ja The Beatles'i loomingut.

Näidendi autoriõigusi vahendas Eesti Teatri Agentuur

Näidendi autor Ian Kershaw (foto: Darren Andrews)
Foto allikas

„Tom tõusis istukile, vahtis kella ja ootas ja ... mitte midagi ei juhtunud. Null neli neli null. Tundus, et maailm on seiskunud.“

04:40.

„Kõige pimedam tund – hundertund – tund öö ja koidiku vahel. Tund, mil uni on kõige sügavam, unenäod kõige tõesemad ja surm kõige lähemal. See on tund, mil unetutele ilmutuvad nende suurimad hirmud, mil kummitused ja deemonid on kõige elusamad. „Hunditunnil“ sureb ja samuti sünnib kõige rohkem inimesi.“ (*Ingmar Bergman, „Hunditund“ 1968*) See on tund, mil inimene on kõige hapramas olekus; see on tund, mil algavad sõjad (nt II Maailmasõda 1939, Venemaa sissetung Ukrainasse 2022). Tund, mil piir reaalse ja kujuteldava vahel hakkab ähmastuma; unenäod muutuvad reaalsuseks ja reaalsus muutub unenäoks.

„Null neli neli null. Ta kuulatas. Ei kostnud mingeid hääli: ei tuult, sireene ega liiklusrumina muidu väga lärmakalt tänavalt, mitte midagi, lihtsalt... mitte midagi. [---] Tähendab, mitte midagi, kuni ta nägi teisel pool tänavat just nagu peegelpildis valgustatud magamistuba ja selle paotatud kardinaid, kus seisis üks pidžaamapükstes ja lohvakas David Bowie pildiga T-särgis kahekümnekuueaastane naine, vaadates Tomi teda vaatamas.“

Ian Kershaw, „Maailma ajaloo kõige võimsam näidend“

KAKUDMI

Kakudmi lugu pärineb kirjapandult „Mahābhāratast“ ja ei räägi otseselt ajas rändamisest (ehk minekust tulevikku või minevikku), vaid aja suhtelisusest.

Kuldsel ajastul elas heasüdamlik kuningas nimega Kakudmi. Tal oli imekaunis tütar nimega Revati. Kuna Maa peal ei leidunud tütrele ühtegi sobilikku peigmehekandidaati, otsustas Kakudmi koos tütrega minna nõu küsima ilmaruumi loojalt ja valitsejalt Brahmalt, kes elas Brahmalokis, miljoneid valgusaastaid meie planeedist eemal.

Ilmaruumi valitseja naeris Kakudmi mure üle ja selgitas, et aeg voolab erinevates eksistentsi sfäärides erinevalt. „Sinu mõni minut siin minu planeedil võrdub paljude aastatega Maa peal. Sinu ministrid, naised, õukondlased ja lähedased on praeguseks juba kõik surnud. Mitte keegi ei mäleta seal enam ei sinu lähedasi ega sind.“

Šokeeritud kuningas küsis, mis oleks siis lahendus. Brahma ütles, et Višnu on selleks hetkeks reinkarneerumas Maal Krišna ja Balarama kujul, ning soovitaski Balaramat kui parimat peigmeest Revatile.

Kui Kakudmi ja Revati tagasi Maale jõudsid, et Balaramaga abielu sõlmida, olid nad seal avanevast vaatepildist šokeeritud. Mitte ainult loodus ja keskkond polnud muutunud, vaid kogu inimsivilisatsioon oli taandarenenud.

Seda lugu arvatakse tuginevat iidsele Hindi legendile aja suhtelisusest ja oma olemuselt on see sarnane Einsteini relatiivsusteooriaga.

Üks ajamasina versioone, briti kirjaniku H.G.Wellsi väljamõelduna

KULDNE PLAAT

Kui astronautid kosmosest esimest korda pilgu Maale heidavad, valdavad neid enamasti erakordselt tugevad tunded. Korraga näevad nad väikest armsat planeeti, mis hõljub keset kõledat kosmilist vaikust ja tühjust. Nad kogevad midagi väga inimlikku, suurt ja senitundmatut. Pärast seda ei saa ju enam olla samasugune nagu varem? Midagi on teistmoodi. Kas astronautid näevad Maale vaadates ikka tõelisust või kogevad tõlgendanud tundes midagi sügavat iseenda kohta?

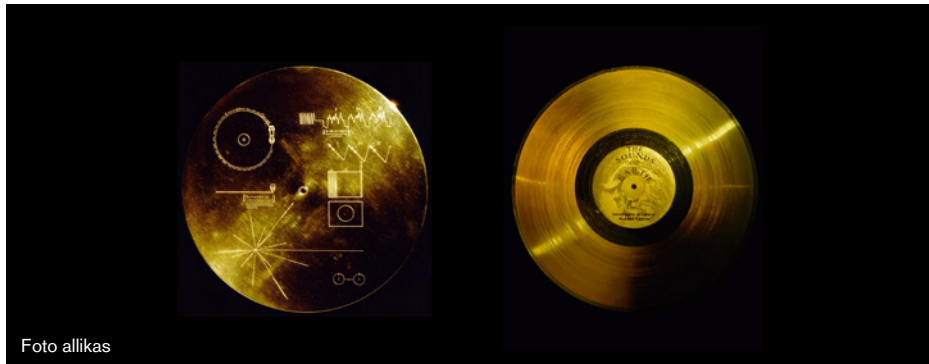

Foto allikas

1977. aastal saatsid ameeriklased kosmosesondid Voyager 1 ja Voyager 2 kosmose ja planeetide kohta andmeid koguma. Huvitaval kombel lisasid nad sondidele 12tollise kullatud vasest plaadi, kus on inimkonnalt sõnum, et intelligentset Maa-välised tsivilisatsioonid saaksid meie kodu-planeedist teada.

Voyager 1 ja Voyager 2 on lennanud kosmoses kauem kui ükski teine inimese ehitatud kosmosetehnika ning need saadavad siiani Maale teadusandmeid väljaspool meie päikesesüsteemi asuva tähtedevahelise ruumi kohta. Seega on kuldse plaadi saatmine kosmosesse väga ambitsioonikas ettevõtmine.

Võib võtta 40 000 aastat, enne kui kuldne plaat avastatakse, sest täpselt nii kaua läheb aega, kuni see jõuab lähima tähe Gliese 445ni. Millises seisus on siis planeet Maa ja kas inimkond ja muu elusloodus on veel Maal alles? Kas tuleviku inimesed ikka ootavad pikisilmi tulnukaid nagu Noa laeva?

Ootavad või ei oota – sel pole siis enam tähtsust. Et kogeda suuri tundeid ja inimesena areneda, on vaja julgust proovida midagi uut. Julgust võtta vastu mõni suurem või väiksem otsus ja hakata tegutsema. Julgust unistada ja tegutseda näiteks kosmosesse lendamise nimel. Julgust öelda kellelegi, et ta on sulle tähtis, lõpetada mõni toksiline suhe või lootusetu ettevõtmine. Julgust alustada nullist või lausa miinusest.

Olukord, kus avaneb millelegi täiuslik kõikehõlmav vaade, ei tähenda kunagi, et näed kõike. Midagi on alati varjul. Mõnikord tuleb lihtsalt kannatlikult oodata. Kui vaja, kas või 40 000 aastat. Peaasi, et oled astunud esimese sammu. Peaasi, et liigud oma eesmärgi poole, ükskõik millise kiirusega.

Anari Koppel, „Kuldne plaat“, Sirp, 23.09.2022

NASA VOYAGERIDE PROJEKT

NASA programmi Voyager raames saadeti kosmosesse kaks automaatjaama: 1977. aasta 20. augustil Voyager 2 ja kaks nädalat hiljem, 5. septembril Voyager 1.

Mõlemad Voyagerid on täpselt ühesuguse ehitusega. Kummagi automaatjaama mass on 722 kg ja pardal on kümme uurimisseadet. Maaga sidepidamine käib 3,7-meetrise läbimõõduga paraboolantenni vahendusel, suurim allalaadimiskiirus on vaid 1,4 kb/s.

Elektrienergiaga varustavad neid kolm termoelektrilist raadioisotoopgeneraatorit, mida on kasutatud kõigis Marsist kaugemale suunduvates automaatjaamades, sest päikesepatareid oleksid suure kauguse tõttu Päikesest ebaefektiivsed. Nende abil hoitakse töös magnetvälja ja päikesetuult uurivad instrumendid.

Ekspertide arvates peaks vähemalt mõni instrument olema tööväimeline kuni 2025. aastani. Kosmoseaparaadid peaksid jääma NASA süvakosmose sidevõrgule (*Deep Space Network*) kättesaadavasse kaugusesse veel kuni 2036. aastani.

Voyagerid saadeti teele ülesandega uurida lähemalt Jupiteri ja Saturni. Nad pildistasidki Jupiteri Suurt Punast Laiku ja Saturni rõngaid ning mõlema planeedi kaaslast. Voyager 2 siirdus seejärel Uraani ja Neptuuni juurde. Voyager 1 sai Saturni gravitatsiooniväljalt lisakiirenduse ja liikus edasi Päikesesüsteemi piiride poole.

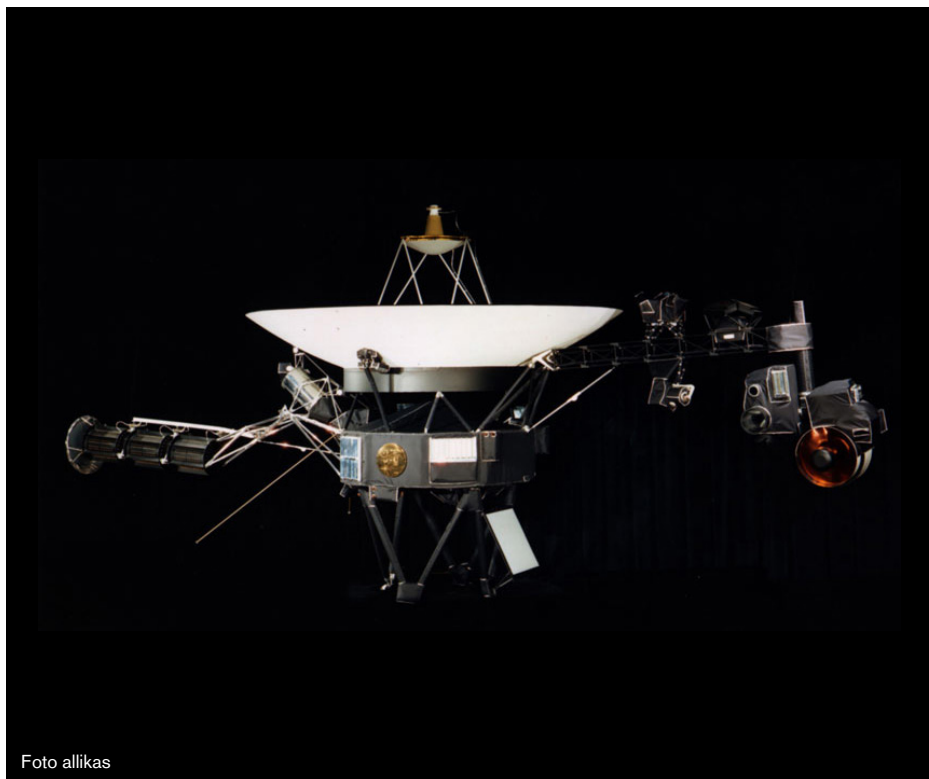

Foto allikas

Voyager 1 on praeguseks jõudnud 23 miljardi km kaugusele, umbes 40 000 aasta pärast jõuavad Voyagerid oma teel esimeste tähtede lähikonda. Ligikaudu 296 000 aasta pärast jõuab Voyager 2 tähistaeva kõige heledamast tähest Siiriusest „vaid“ 4,3 valgusaasta kaugusele.

Voyager 1 ja Voyager 2 pardal on inimkonna läkitus võimalikele intelligentsetele Maa-välistele eluvormidele. 12tollisele (30,5 cm) kullaga kaetud vaskplaadile on analoogkujul salvestatud helid ja pildid Maa kultuurist ja elurikkusest. Plaat on alumiiniumümbrises ja sellele on lisatud plaadi mängimiseks vajalik helipea. Helide õigeks taasesitamiseks tuleb plaati mängida kiirusega 16 2/3 pööret minutis. Plaadi ümbrisel on visuaalne juhis selle kasutamiseks.

Kui kauaks jäävad Voyageride pardal asuvad plaadid veel kasutuskõlblikuks, nii et hüpoteetilistel tulnukatel oleks neil leiduvat teavet võimalik kätte saada? Kosmoseaparaat võib hävineda kokkupõrkel mingi kosmilise kehaga, kuid süvakosmoses on tõenäosus selleks üsna väike.

Astronoomide arvates on kõige suuremaks ohuks kosmilise tolmu pilved. Mõne tuhandiku millimeetrise läbimõõduga tolmuterakesed, mis tabavad kosmoseaparaati kiirusega mõni kilomeeter sekundis, jätavad selle pinnale mikroskoopilised kraatrid.

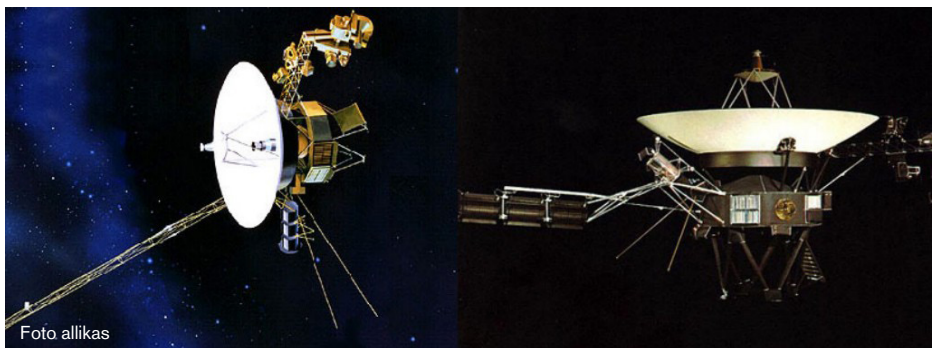
Kuna tolmutpilved on hiigelsuured, võib see kulutada metallpinda sarnaselt liivapritsiiga. Võttes arvesse kosmoseaparaatide trajektoore ja tolmutpilvede asetust galaktikas, leidsid uurijad, et kuldplaatide tõenäoline eluiga jääb vähemalt viie miljardi aasta kanti. See on pikem kui kogu Maa senine eluiga kokku.

Nii et praegu näikse Voyagerid olema objektid, mis säilitavad kõige kauem teavet inimkonna kohta. Sealjuures ei pruugi viis miljardit aastat olla veel lõplik piir, praegu ei osatagi kaugemale näha, sest selle aja peale sulanduvad kokku Linnutee ja meie naabergalaktika Andromeeda udukogu ning kogu kosmiline geograafia muutub tundmatuseni. Kui Voyagerid selle kõik üle elavad, võivad nad teadlaste sõnul kosmoses triivida veel triljoneid aastaid.

Kurmo Konsa, „Mis meist järele jääb?“, ERR, 24.01.2022

NASA Voyageri projekti kohta saab täpsemalt lugeda
(muuseas vaadata selle täpset kaugust päikesest ja Maast jms)

SIIT

Charles, Vasa, Minnesota, 2002 (foto: Alec Soth)

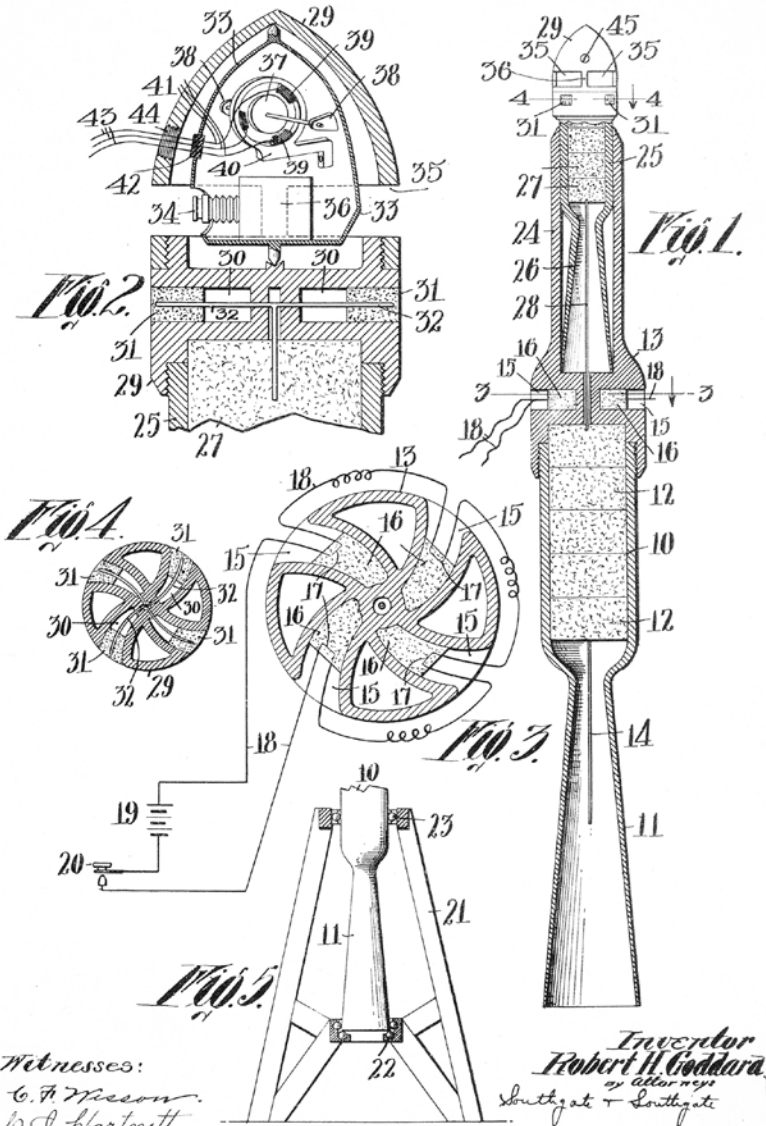

Dr. Robert Hutchings Goddard, USA insener, professor, füüsik ja leiutaja, kellele omistatakse esimese vedelkütusraketi ehitamist, mis startis edukalt 16. märtsil 1926. Aastatel 1926-1941 saatis Goddardi meeskond kõrgustesse 34 raketti. Just Goddardi leiutised tegid võimalikuks hilisemad kosmoselennud.

R. H. GODDARD.
ROCKET APPARATUS.
APPLICATION FILED OCT. 1, 1913.

1,102,653.

Patented July 7, 1914

CARL SAGAN

Carl Sagan (1934–1996) oli maailmakuulus USA astronoom, astroföüsik, kirjanik ja teaduse populariseerija. Ta kirjutas üle 600 teadusartikli ning mitu raamatut astronoomia ja loodusteaduste kohta. Ülemaailmse kuulsuse saavutas ta 1980. aasta populaarse telesarjaga „Cosmos: A Personal Voyage”, suutes teha keerulisi asju selgeks ka lihtsale inimesele.

Sagan oli üks esimesi teadlasi, kes propageeris ideed, et elu võib leiduda ka teistel planeetidel. Ta julgustas NASAt uurima Päikesesüsteemi elumärkide leidmiseks ja juhtis Kuldses plaadi (*The Golden Record*) projekti.

Ja muuhulgas oli Carl Sagan ka Stanley Kubricku kultusliku, 1968. aastal esilinastunud filmi „2001: Kosmoseodüsseia” ekspert-nõustaja.

Carl Sagani kohta saab lisainfot: carlsagan.com

Foto allikas

NASA FOTO „PALE BLUE DOT“

Kui Voyager 1 oli lahkumas meie planeedi naabrusest ja suundumas Päikesesüsteemi äärealadele, soovitas Carl Sagan Voyageri kaamera Maa poole keerata ja viimase pilgu koduplaneedile jäädvustada. Kuulus foto tehti 14. veebruaril 1990. aastal.

„Vaata uuesti seda täppi. See on siin. See on kodu. See oleme meie. Kõik, keda me armastame, keda me tunneme, kellest me kuulnud oleme – iga inimolend, kes eales on elanud ja elab. Kogu meie rõõm ja kannatus, tuhanded religioonid, ideoloogiad, majandusteooriad, iga kütt ja korilane, iga kangelane ja argpüks, iga tsivilisatsiooni looja ja selle lammutaja, iga kuningas ja talupoeg, iga noor armastaja, iga ema ja isa, iga lootusrikas laps, leiutaja ja avastaja, iga õpetaja, iga korrumpeerunud poliitik, iga superstaar, iga juht, iga pühak ja patustaja maailmaajaloos elab või on elanud seal – päikesekiires hõljuval tolmukübemel.“

„Inimeste enesekesksuse jaburust ei tõenda miski paremini kui see foto meie väiksest maailmast. Minu jaoks kõneleb see meie vastutusest üksteise ees, et me hoiaksime üksteist ja armastaksime seda kahvatut sinist täppi, meie ainsat kodu.“

Carl Sagan

Vaata siia

Lihtsalt üks tore lehekülg, imetlemaks ja võrdlemaks, kui suur on ilmaruum ja kui väikesed oleme meie

Foto allikas

„HERE COMES THE SUN“

... on ansambli The Beatles üks kuulsamaid lugusid, Spotify's isegi kõige enam kuulatud biitlite lugu (700 miljonit kuulamist 2021. aasta augusti seisuga).

... autoriks on George Harrison.

... on kirjutatud 1969. aasta kevadel.

... ilmus esimest korda biitlite 1969. aasta albumil „Abbey Road“.

... on ülistus suve saabumisele peale pikka külma talve.

Harrison kirjutas laulu oma sõbra Eric Claptoni majas ja meenutab seda oma autobiograafias nii:

““Here Comes the Sun“ sündis siis, kui meie plaadifirma Apple oli muutunud omamoodi ärikooliks, kus me pidime käima kohal ja käituma ärimestena: „Kirjutage alla siia ja kirjutage alla sinna.“ Igatahes tundus see kui lõputu talv ja kui lõpuks tuleks kevad, siis tunned, et oled selle tõesti ära teeninud. Ühel päeval otsustasin ma Apple'i puu taha saata ja läksin Ericu poole. Oli imeline tunne ja suur kergendus mitte kohtuda nende kuradi arveametnikega ning ma jalutasin aias ringi Ericu ühe akustilise kitarriga ja kirjutasin loo „Here Comes The Sun“.“

Lugu saab kuulata SIIT

Lavastusala juht **Pille-Riin Lillepalu**
Kostüümiala juht **Lily Kraav**
Grimmiala juht **Merle Liinsoo**
Tehnikajuht **Margo Siimon**
Lavatehniline juht **Siim Saarsen**
Kunstnikud-dekoraatorid **Taimi Põlme** ja **Eve Komissarov**
Kostüümimeistrid **Lily Kraav**, **Viive Tõlpus** ja **Irma Orpana**
Puutööde meistrid **Peeter Raska** ja **Riho Otsma**
Metallitööde meister **Jüri Ignatenko**

Finantsjuht **Helle Konts**
Haldusjuht **Kaido Kivipõld**
Teenindusjuht **Eleri Helimets**
Personalijuht **Eve Põldsaar**
Turunduse ja avalike suhete juht **Kätlin Sumberg**
Korraldusjuht **Silver Kaljula**
Müügijuht **Mari Hubel**
Trupijuht **Karl Kena**
Dramaturg **Roos Lisette Parmas**
Muusikajuht **Peeter Konovalov**

Kavalehe koostasid ja kasutatud tõlked tegid **Taago Tubin** ja **Roos Lisette Parmas**
Kavalehe ja plakati kujundas **Janno Saft**
Plakati foto tegi **Silver Kaljula**

Trupp ja teater tänavad: Gerry Mäekivi ja Pilvepealne OÜ

Ugala teatrit toetavad: Kultuuriministeerium, Eesti Etendusasutuste Liit, Viljandi linn, Prike, VMT Tehased, Puidukoda, MyFitness ja Viljandi Veevärk

Lavastuse teostamisel on järgitud säästlikke põhimõtteid.

Foto allikas